

Sygn. akt III CNP 13/19

POSTANOWIENIE

Dnia 30 lipca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa M.M. i A.M.
przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewodzie [...]
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 30 lipca 2019 r.,
na skutek skargi powoda M.M.
o stwierdzenie niezgodności z prawem
prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w K.
z dnia 25 października 2018 r., sygn. akt II Ca [...],

- 1) odrzuca skargę,**
- 2) oddala wniosek pozwanego o zasądzenie kosztów postępowania przed Sądem Najwyższym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 25 października 2018 r. Sąd Okręgowy w K. na skutek apelacji pozwanego Skarbu Państwa - Wojewody [...] od wyroku Sądu Rejonowego [...] w K. z dnia 2 marca 2018 r. zmienił zaskarżone orzeczenie w ten sposób, że w miejsce kwoty 29.890 zł zasądził od pozwanego na rzecz powodów M.M. i A.M. solidarnie kwotę 8.610,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia zapłaty, w pozostałym zakresie oddalając powództwo i apelację.

Od wyroku tego powód M.M. w dniu 14 marca 2019 r., wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia zarzucając, że narusza on art. 361 § 2 k.c., art. 278 § 1 k.p.c., art. 378 § 1 k.p.c. oraz art. 45 ust. 1 i art. 176 ust. 1 Konstytucji RP. Wskazał, że uchylenie zaskarżonego wyroku w drodze przysługujących mu środków prawnych nie było i nie jest możliwe z uwagi na zbyt niską wartość przedmiotu zaskarżenia nie przysługiwała mu bowiem od niego skarga kasacyjna, a zarzuty przeciwko orzeczeniu nie mieszczą się w podstawach skargi o wznowienie postępowania.

Pozwany wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania ewentualnie jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest nadzwyczajnym środkiem prawnym, którego celem jest uzyskanie prejudykatu umożliwiającego dochodzenie od Skarbu Państwa roszczeń odszkodowawczych za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej (art. 417¹ § 2 k.c.). Ma ona charakter subsydiarny, co wiąże się z założeniem, że odpowiedzialność Skarbu Państwa w związku z wydaniem niezgodnego z prawem orzeczenia sądu stanowi *ultima ratio*, która może aktualizować się tylko wtedy, gdy strona uczyni wszystko, co możliwe aby nie dopuścić do powstania szkody, co w szczególności odnosi się do skorzystania z wszystkich prawem przewidzianych środków prawnych, mogących wyeliminować z obrotu prawnego wadliwe orzeczenie.

Z art. 424¹ § 1 k.p.c. wynika, że jedną z przesłanek dopuszczalności skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest wyczerpanie przez skarżącego wszystkich stawianych do dyspozycji przez system prawny mechanizmów (środków prawnych) umożliwiających korektę niezgodnego z prawem prawomocnego orzeczenia przez jego zmianę bądź uchylenie. Zgodnie z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia powinna zawierać m.in. wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego takie ujęcie tego warunku skargi oznacza, że skarżącego obciąża obowiązek przedstawienia analizy prawnej przepisów dotyczących środków zaskarżenia, których zastosowanie – w odniesieniu do zaskarżonego orzeczenia – jest niedopuszczalne lub z innych przyczyn na pewno nie mogłoby odnieść skutku (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2017 r., III CNP 21/17, nie publ., z dnia 17 maja 2005 r., I CNP 5/05, OSNC 2006, nr 1, poz. 17, z dnia 13 grudnia 2005 r., I CNP 28/05, nie publ., z dnia 16 grudnia 2005 r., I CNP 37/05, nie publ., i z dnia 18 stycznia 2006 r., III CNP 1/06, nie publ.). Podkreślić należy, że braki w zakresie wymagań konstrukcyjnych, do których należy nie zachowanie warunku, o którym mowa w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., nie podlegają uzupełnieniu, a skarga dotknięta taką wadą podlega odrzuceniu *a limine*.

Skarga powoda nie spełnia tego warunku, ogranicza się bowiem do wykazania, że skarżący nie mógł skorzystać ze skargi kasacyjnej i skargi o wznowienie postępowania. Powód wnosząc skargę 14 marca 2019 r. przeoczył, że z dniem 3 kwietnia 2018 r.- po wejściu w życie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2018 r., poz. 5, ze zm. – dalej: „u.s.n.”) do polskiego systemu prawnego wprowadzono skargę nadzwyczajną, której celem jest eliminacja orzeczeń naruszających zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji, albo w sposób rażąco naruszających prawo przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie lub w których doszło do oczywistej sprzeczności istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego. Ustawodawca nie ustalił żadnych zasad mających służyć

powiązaniu tego kolejnego nadzwyczajnego środka prawnego z systemem środków funkcjonujących w systemie prawnym przed jego wprowadzeniem.

Zważywszy, że uwzględnienie skargi nadzwyczajnej – zgodnie z art. 398¹⁵ i 398¹⁶ w zw. z art. 95 u.s.n. (z wyjątkiem, o którym mowa w art. 89 § 4 u.s.n.) – prowadzi do uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania albo do jego uchylenia i orzeczenia na nowo, co do istoty sprawy, a więc do eliminacji „szkody judykacyjnej”, nie może być wątpliwości, że skarżący wnosząc skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia po dniu 3 kwietnia 2018 r., celem spełnienia wymogu z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., musi wykazać, że wzruszenie zaskarżonego wyroku nie jest możliwe także w wyniku wniesienia skargi nadzwyczajnej. Przesłanka dopuszczalności skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem, zgodnie z którą „zmiana lub uchylenie tego wyroku (...) nie było i nie jest możliwe” jest uzasadniona interesem publicznym, któremu odpowiada założenie, że pierwszeństwo przed ewentualną odpowiedzialnością Skarbu Państwa za niezgodne z prawem prawomocne orzeczenie musi mieć procesowa możliwość usunięcia źródła szkody tj. zmiany lub uchylenia tego orzeczenia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2018 r., III CNP 9/18, OSNC 2018, nr 12, poz. 121, z dnia 12 października 2018 r., IV CNP 38/18, nie publ., z dnia 6 listopada 2018 r., II CNP 17/18, nie publ., i z dnia 20 grudnia 2018 r., III CNP 19/18, nie publ.). Oznacza to, że pierwszeństwo przed skargą o stwierdzenie niezgodności z prawem ma skarga nadzwyczajna i wykluczyć należy możliwość alternatywnego czy kumulatywnego ich stosowania w zależności od wyboru skarżącego.

Oceny tej nie zmienia okoliczność, że do wniesienia skargi nadzwyczajnej uprawnione są jedynie podmioty określone w art. 89 § 2 w zw. z art. 115 § 1a u.s.n., skoro strona może zwrócić się do legitymowanego podmiotu o jej wniesienie. Dopiero negatywna ocena tego podmiotu będzie wywoływać niemożność uchylenia lub uchylenia i zmiany prawomocnego orzeczenia w drodze skargi nadzwyczajnej i otwierać drogę do żądania stwierdzenia niezgodności orzeczenia z prawem. Zwrócenie się do uprawnionego podmiotu o złożenie skargi nadzwyczajnej wyczerpie powinność strony wykorzystania wszystkich dostępnych instrumentów prawnych mających na celu wzruszenie wadliwego, w jej ocenie orzeczenia

(por. m.in. nie publikowane postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2019 r., II CNP 2/18, z dnia 10 stycznia 2019 r., II CNP 15/18, nie publ., z dnia 10 stycznia 2019 r., II CNP 8/19, i z dnia 24 kwietnia 2019 r., IV CNP 8/18).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Wniosek pozwanego o zasądzenie kosztów postępowania skargowego oddalono, ponieważ w odpowiedzi na skargę nie dostrzeżono problemu wad konstrukcyjnych skargi uzasadniających jej odrzucenie, ograniczając się do sformułowania wniosku o oddalenie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2014 r., III CSK 280/14, nie publ., z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 563/01, nie publ., i z dnia 6 listopada 2018 r., II CNP 18/18, nie publ.).

